

LA TORREJA

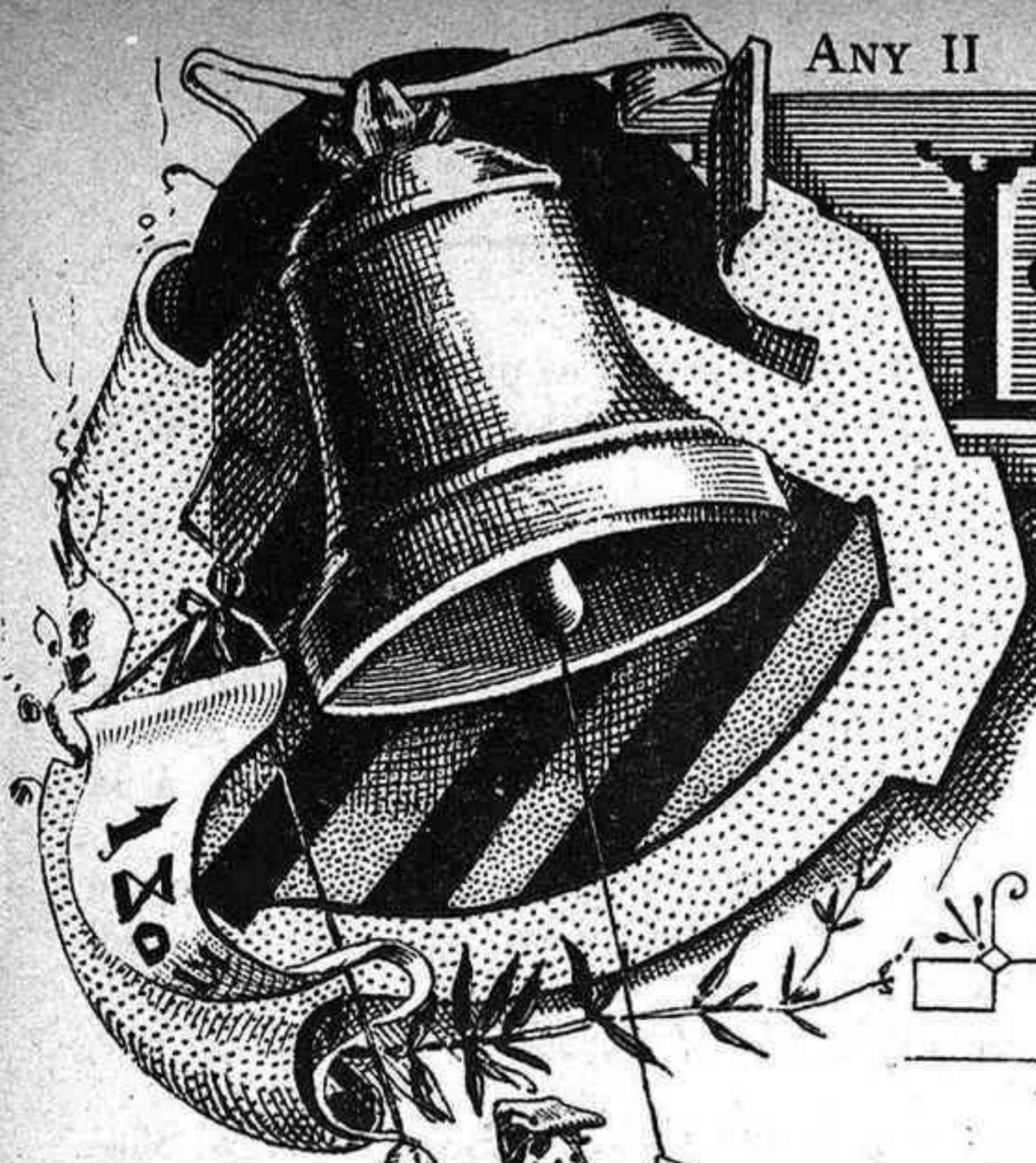
SETMANARI CATALÀ

FESTIU IL·LUSTRAT Y LITERARI

10 CENTIMS lo número per tot arreu.

Preu de subscripció 2 R^s al mes.

REDACCIO: San Pau -- 56-Lit.

D. M. CARBONELL VILLAR

Sab lo que fá; dintre l' art
es un cantant com un temple
y si 'n volen bon exemple
ab *Carmen* los hi pot dar.

Perxó 'l públich l' aplaudeix
quant á l' escena 's presenta
iy quina veu tant potenta
en Carbonell posseheix!

M. Carbonell - Villar

SUMARI

TEXT ¡Crítichs! per Gasquet.—A Montserrat, sonet numé-
rich, per Ignasi Iglesias.—Un llibre, per Pepet del Hort.
—Teatros, per Un Cómich retirat.—Campanadas.—Viatje
filosófic-humorístich, Fallo d' un plet, Palamós y ¡Mira!,
poesías, per Joseph M.* Codolosa, Pau de la Laya, Serra-
llonga y Ramon Bertrán.—Avisos.—Telégramas.—Secció
d' espectacles.—Noticias marítimas.—Epigramas, per J.
Staramsa, D. Bartrina y P. C. C.—Correspondencia.—Sec-
ció de Trenca-closcas.

GRABATS: D. M. Carbonell Villar, retrato, per A. F.—¡A Pa-
ris! per Efegs.—Excursionistas, per Cilla.—D. Joseph Vale-
ro, retrato per.... y Punts suspensius.—Fantasia, per Efegs.
—Los tenorios, per Cilla.—A la llissó, per A. Cardunets.

FOLLETÍ: La barretina catalana, per F. Ubach y Vinyeta.—
Sonet, per B. Torrents y Bolart.—Lo teu nom, per Fran-
cesch Marull.—La Rosa, per J. Ayné Rabell, ab ilustra-
cions de F. Gomez Soler.

¡CRÍTICHS!

VUY en día, la major part d' individus
podém tenir falta de monedas de deu
céntims, pero lo qu' es de gossos de
presa que censuran tot lo que senten,
veuhén ó llegeixen, ja hos asseguro jo
que 'ns ne sobran de cada mil, nou
cents oranta nou.

Ane á las provas: Lo senyor Escursó
s' ha fet célebre, escribint articles crítichs,
tant dolents com volgueu, pero en cambi, molt pun-
xants; molt trituradors; molt sanguinaris. És cert qu'
ell no ha assistit á cap aula, ni s' ha cremat las pesta-
nyas profundisant las obras inmortals de *quatre babies*
cas, pero cert es també, que no li faltan rahons de pes
que l' abonan: la d' haver escrit un' auca de redoïns
y la de trobar dolent tot lo que no broti de la seva
ploma. 'Ls qu' en tot troban deficiencia, tenen molt
d' adelantat per sentar plassa de sabis.... entre 'ls bu-
rros.

Un crítich teatral conéch jo, que, després de no ha-
ver trovat obra bona ni tant sols passadora, vá escriu-
rer un drama, qu' un empresari va tenir lo mal gust
d' admétrerlhi. Per medi del seu diari, va anunciar, ab
bombo y campanillas, lo próxim estreno de la seva obra,
de la que va insertarnhi alguns fragments, al fi y efecte
de fer venir salivera als lectors.—Encara 'm sembla
que sento la marxa de xiulets dedicats al *bunyol* del
eminent crítich; estich persuadit de que si las butacas
ho haguessen pogut fer, l' haurían tret de l' escenari á
bofetadas.

Un conegut meu, ab fums de crítich, portat, sens
dupte, de l' enveja de que estrenessin una comedia en
un acte á un company seu, cosa qu' ell no havia pogut
lograr ab un drama de 8 actes y pico que havia *desfet*,
me vá escriurer lo següent geroglífich: "Mui Sr. myo i
Amigo: El jueves ala noche les Pero por ir á sylbar el
pastel de Hisidro. Benga V. prebenido de un sylbido.—
Suio X., *El jueves por la noche* vaig acudir á la cita,
sense l' instrument de vent que 'm demanava lo crítich
X, pero portant en cambi, una gramática castellana
que li vaig regalar.

Trobantme un dia en una reunió, vaig sortir á par-
lar de D. Pere Calderon, alabant la galanura dels seus
versos. Una senyora que al meu costat hi havia; d'
aquestas que en tot entenen, menos en surgir uns mit-
jons y posar un pedás, me va interrómprer.

—Dispensi; me sembla que vosté está alucinat.

—Vosté dirá, senyora.

—En Calderon no es poeta; es picador de toros.

—¡Oh! es que jo 'm refereixo á Calderon de la
Barca.

—No implica... precisament me balla pel cap, que
n' es fill de Sant Andreu de la Barca.

¡Quína ignorancia y quína barra!

Parlant un altre dia de la *Jerusalem libertada* de
lo Tasso, vá exclamar la mateixa senyora: ¡Ja 'l conech
á n' aquest subjecte! afiguris qu' estich suscrita á la
seva *Ilustració*.

De la meva cartera, trech los següents motius que
hi sentit dir á crítichs del calibre de la senyora del
picador de toros:

Llopis de Pega, Escapare, Mollera, Corneli, Coete,
Miron.

Los motejats no son altres que: Lope de Vega, Sha-
kespeare, Molière, Corneille, Goëthe y Byron.

¡Apaga y vámonos!

GASQUET.

¡A MONTSERRAT!

SONET NUMÉRICH

—Apa, si vols venir, que ja som. 2
si vens tú, ab quatre més ja serém. . 7
y cap á Montserrat al vint y. . . 7
falta gent, á fe 'l sant y 'l pia. . . 2
Marxarém ab lo tren de quarts de. . 2
per distingirnos més, diu en Mar. . 7
que al bras tots hi portém un prim llas. 7
aixís d' un color maco, un poch ver. . 2
Disfrutarém, pro molt, amich Nar. . 6
Vina, creume, que per tú aixó n' es. . 9
Hi estarém quatre jorns, ó cinq ó. . 6
Y més que quant anárem al Mas. . 9
t' agradará. ¿Per qué estás inde. . . 6
—Perque la dona está ja aprop de 'ls. 9

IGNASI IGLESIAS.

Un llibre

SIDOR Frias y Fontanillas, inspirat poeta
reusense, nos ha remés un llibre al que
intitula: *Poesías serias, festivas, humorís-
ticas y satíricas*.

Molt nos ha complascut la lectura de
las composicions que forman lo tomet y no
podém per menos que recomenarlo á los ay-
mants de las lletras de la nostra terra.

No es pot expressar millor lo sentiment que del mo-
do que ho fá lo senyor Frias en sa composició *Lo Cant
del dol*, hont l' amargura d' un cor desfet p' el dolor
está vivament retratada en preciosas quartetas que be
voldríam insertar, si la cabuda del nostre setmanari ens
ho permetés.

Lo Cor y 'l Cap, si be no está en sentiment, al ni-
vell de la anterior, es una preciosa poesia digne de la
més ben tallada ploma.

No podém per menos d' insertar la VIII del tomet,
intitulada:

L' Excursió eterna

¡Pas al carro!
 —¿Qui ho ha dit?
 —Qui pot y vol aná arreu.
 —¿Qui 't guia?
 —Avegadas Deu.
 —¿Y si no?
 —'L Mal Esperit.
 —¿Llucifer?... ¡Oh! bé, aquest ray;
 mes sent aixís fèste enrrera.
 —Aixó es sols una quimera
 pus ni Deu m' ha aturat may.
 —¿Ahont vas en tal excursió?
 —A cumplir un vot etern.
 —¿Y no 't paras?
 —Ni al infern.
 —¿Donchs, com te dius?
 —La rahó.

Digne de mencionarse es també lo poema al que l' autor dona lo nom de *Lo fi del mon*.

Consta de tres bellíssims cants, essent las següents estrofas, laa primeras de lo cant segon:

La nit qu' es muda y negra,
 té cosas d' un ossari
 que guarda ab cert misteri
 las cendras d' un gegant;
 y dins dels foscós àmbits
 del colosal sagrari,
 tot dorm, y la tempesta
 mes fort va retronant.
 La lluna, com la viuda
 que son esguart oculta,
 porque ningú la vegi
 fer gala de son plor,
 darrera d' un gros núvol
 com mómia se sepulta
 deixant la mare terra
 sens gota de claror.
 Mes no, no la cubreixen
 crespons de nuvolada,
 sino un gegant que vóla
 com un fantástich ser:
 d' un rat-penat disforme
 té l' ala escaixalada,
 que, com mortalla inmensa
 envol lo mon enter, etc.

Los següents versos son del tercer cant, y nos dol lo poguerne presentar sols un fragment, obligats per los motius exposats anteriorment:

LO CRIT DE DEU

Novis superbiam et necutiam
 cordis et superbia tua ascendit
 in aures meas.

Reis: Cap. XIX. vers 28.

Allá d' allá en la punta
 d' una montanya inmensa,
 hont sembla que 'l mon nostre
 s' acaba y 'l cel comensa,
 hi ha un rich observatori
 tan sabiamment montat,
 qu' ab telescopis conta
 que 'l firmament rejiran,
 veyentshi la estelada
 que 'ls ulls tot just oviran,
 com cosas del vehinat.

Tot sabi pacientíssim
 que 'l firmament repara,
 mirant lo sol, observa
 cent tacas en sa cara,
 y al punt, sa gran sorpresa

consulta, convenient,
 que 'l més gros cateclisme
 del mon creat s' acosta,
 que l' astre-rey s' apaga,
 que 'l Sol se 'n vi á la posta,
 que 'l foch se vá extingint.
 com que lo dit p' els sabís
 jamay ningú ho atura,
 com lo llampéich satánich
 al caurer de sa altura
 de sopte a'larma al poble
 que diu, al calcular,
 y, no ab gens mal criteri,
 que si 'l Sol se refreda,
 després de mol patirne
 sols l' esperansa 'ns queda
 de veure 'l mon finar.

Mes Deu, que veu als sabís,
 que ab sentiment innoble,
 com tólls se desesperan,
 cridantne diu al poble:
 «De que só Omnipotencia,
 recordat, per consol;
 pus sent lo Sol espurna
 de ma divina flama,
 encar tinch la potencia
 com foch que tot ho inflama,
 d'encendre un altre Sol. etc.

De los bellíssims cantars que conté lo tomet de poesías, ne treyém com á mostra los dos que segueixen:

La caritat practicada
 no pot sembrar lo bé á doll,
 si no fá, com la rosada,
 que cau sense fer soroll.

La llitera mes probada
 per dormí ab tranquilat,
 es una conciencia honrada
 que res l' hagi masegat.

La Pesca de nit, es un coro descriptiu preciosíssim y d' un color acabat, dels que sols ne anotém l' introducció, si sens permet la frase:

Enrrera la gorra,
 al mar la mirada,
 los peus entre sorra
 y ab veu afinada
 cantém ab dalit;
 cantém al oratje
 que 'l cos nos refresca,
 cantém al onatje
 que 'ns mostra la pesca,
 ¡la pesca de nit!

Los gemechs d' un pobre músich y *Un bateix de poble*, son composicions jocosas escritas ab molta gracia y que demostran que son autor cultiva ab igual valentia tots los géneros.

Desistím de copiar res més, pus si volguessem donar á coneixer las bellasas del llibre del inspirat poeta senyor Frías, ompliriam lo nostre petit periódich sens poguer darne mes que un petit aplech.

Lo millor es adquirir lo tomet, com hauríam fet nosaltres donadas las noticias que d' ell ne teníam, á no ser la galanteria de son autor, que 'ns ha fet passar un agradable rato al fernes present d' ell, favor que li remerciém de tot cor.

No acabarem pas sens felicitar á D. Eduard Navás per la part que li toca, en la impressió de dita obra, la que acredita una vegada més lo seu celebrat establiment Tipo-Litogràfic, que sens adulació de cap mena pot competir, com competeix, ab los més acreditats de la nostra capital.

PEPET DEL HORT.

¡A PARIS!

Uns hi van per passejar
ab la més bona intenció,
uns altres per rumbejar;
y algunas sols per pescar
quí disposi d' un milió.

LA TOMASA
EXCURSIONISTAS

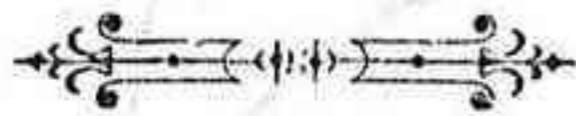
—Aquet extens panorama
francament, me te alelat....
—¡Ay quin principi de camé,
més d' alló... més ben tallat.

—Al cim de tot hi he arriuat..
¿hé, y ara que tinch guanyat.

Teatros

ESpanyol.—Plé per complert com ja preveyerem, estigué eix elegant teatro disapte passat ab motiu de darse la funció destinada per benefici del senyor Rossell. Ademés de *Los Hugonotes*, que com en anteriors representacions causá continuament la hilaritat del públich, se representá una *soirée* (com anunciava en los cartells) en que per companyerisme al beneficiat, hi prengueren part casi tots los artistas. Feu gala de sas notables condicions de arpista, la senyoreta Guerrero cantant ademés ab moltíssim *chic* uns preciosos *couplets* y que per acallar l'entusiasme del públich tingué que repetir. Igual demostració alcansaren los senyors Balaguer y beneficiat al cantar lo duo sacristanesch de la sarzuela *La noche del 31*. Ademés lo beneficiat ab sa irreprotable gràcia imitá á la perfecció al eminent tenor Massini. La parodia de la orquesta infernal no fou del agrado del públich.

Finalisá la funció ab la sarzueleta *El tambor mayor* que com de costum per ser interpretat per lo senyor Rossell, sigué aplaudit.

La concurrència apesar del aburriment que demostrava tenir ab los intermedis *interminables*, ne sortí bastant satisfeta. Sr. Mario no podria lograr que los artistas pensessin que lo públich que va al teatro hi vá per distreure's y no per fastidiarse?

Diumenje se representá la bonica comedia del inmortal Breton de los Herreros, titulada: *Muèrete y verás*. Si bé la comedia fou la mateixa que la companyia del senyor Mario ens dona alguna audició tots los anys que 'ns visita, no hu resultá respecte á la execució que 'ns acostumava, puig á poguer reviurer son autor y presenciar lo desempenyo que davan á la obra alguns de los artistas, se hauria suicidat per no ser cómplice d'aquell *sacrilegi*.

Per lo dijous estava anunciat lo despido de la companyia y benefici del senyor Mario, dos circunstancias que haurá fet, que aquella nit eix teatro hája tingut un *llenís*.

Disapte inaugurarà la temporada d'Agost y Setembre, una nova companyia cómica lírica-dramática, dirigida per don Francisco Povedano. Lo ser casi tots los artistas desconeguts de nostra capital 'ns priva de fer comentaris, hasta ha verse realisat son debut. Ab tot ne tenim molts bons informes.

CATALUNYA.—La senyoreta Calderón en lo dia de son benefici y ab lo drama *Los Rígidos*, se veje obsequiada ab varios regalos y elegants rams de flors y una calurosa ovació al final de la obra.

Notarem en lo desempenyo per part del senyor Vico, moltíssima diferencia del que li doná en lo dia del estreno. Sería culpa de malhumor? No hu sabém, però bó es ferli present que lo públich hi vá, ab la intenció de veurer al primer actor espanyol y no á un actor vulgar.

Lo senyor Calvo (D. Ricardo) lo dilluns per son benefici, (se coneix que som á ultims de temporada ab tants beneficis) fou objecte de las mes grans simpatias al finalisar lo 2.º acte de *El desden con el desden* y lo tercer de *El gran galeoto* puig estigué á grandiosa altura en son desempenyo, fentnos recordar al seu jermá, lo malhaurat D. Rafel. En son quarto vejerem molts regalos preciosos que sos amichs li regalaren, en demostració de las simpatias que ha sabut captarse entre nosaltres.

Dimecres per benefici del senyor Vico y despido de la companyia estavan anunciats: dos dramets en 1 acte, 1 comedia y lectura de una poesia per despido particular. Ab funció tan llamativa no es dificil lo preveure una ovació y un plé.

Proximament debutará una nova companyia dirigida per nostre paysá lo senyor Bosch y á qual frente hi figura la senyora Alverá de Nestosa.

CALVO-VICO.—Ab brillant éxit s' ha estrenat un *pasillo* lirich dels Srs. Lucio, Limendoux y Nieto, titulat: *Boulangier*. Es sens dupte la obreta que eixa companyia ha executat de mes gracia durant tota la temporada y també la que ha estat mes acertada en son desempenyo. Desde las primeras escenas se veje la esperta pluma dels autors ab sos xispejants chistes, casi tots ells de bon género. Obtingueren merescuts aplausos las senyoras Perlá, Gonzalez y Moreno y los senyors Larra, Alfonso, Sadurní y Chaves y hasta lo senyor Videgain, se veje obsequiat ab aplausos. Es tot quant se pot dir

Disapte passat tingué lloch lo benefici de la senyora Garcia, executantse las sarzuelas *La Calandria* y *Florentina* per primera vegada. Si bé no oferiren res de particular per ser de género molt manosejat, en cambi pogué lluhir sa gracia *flamenca* la beneficiada.

També se representá lo primer acte del *Cádiz* que al veurer son desempenyo obtingut, vejérem l'acert en no executarse lo segon, puig á representarse, segurament que hi hauria hagut escándol ja que de las molts companyias que havian probat de executar eixa bonica sarzuela, encar cap habia presentat un conjunt tant desgraciat. No es pas perquè los artistas creyem no tinguin condicions prou suficientes, sino que hem observat que algun actor de eixa companyia creu que es prudent fer lo *bobo*, per lo que si bé resulta fácil de conseguir lo fer riurer, en cambi las personas de bon gust no poden menos que aburrirse.

Sigué obsequiada la senyora Garcia, ab valiosos regalos de sos admiradors.

CIRCO-EQUESTRE.—Lo clow Ybbs no fou molt ben rebut pel públich ab lo treball qu' executa. Consisteix en imitar ab la boca á determinats instruments de corda y vent. Si bé ab los de corda hi brilla, per lo que hi sigué aplaudit deixá bastant fret al auditori al volguer imitar la corneta, flauta y altres instruments de vent, sens dupte porque requereix certa forsa que ell se deu trobar faltat.

Se prepara lo debut de la familia Scarcelli que ve precedida de molta reputació, aixís com també s' está enseijant la coneguda pantomima, *La Caza del Ciervo*.

UN CÒMIC RETIRAT.

Campanadas

Apunts per l'album del Marqués de *La Pédola*.

En los primers quinze dias de Juliol han produhit las entradas á la Exposició de París, la friolera de 1.997.232 franchs y durant lo Maig y Juny, 6.207.824.

La torre Eiffel ha donat desde lo 15 Maig hasta 16 Juliol, la cantitat de 2.000.000 de franchs.

Eh? Que tal?.... Nosaltres no 'ls havém guanyat més qu' ab la xifra de tiberis.

Se véu que los corunyesos se fan fills y es desfan d'ells, ab molta facilitat. Lo Sr. Baró, que l'Ajuntament de la Corunya l'havia nombrat fill adoptiu, ara 's trova que los periodichs d'aquella població demanan que s'anuli l'acort.

Haurá sigut gallego no més una temporada.

En Polanco (Santander) van anar á embaigar á un pobre Lázaro per motiu de la contribució y al volerse resistir á la diligencia, un carabiner lo va deixar mort d'un tiro.

Y aixó que La Tabacalera no 'ls vol per guardians....

¿Encara no ho fan prou bé?

Al finalisar l'any actual quedarà acabada del tot y fora dels astilleros, la nova esquadra británica que la compondrán 52 barcos de gran port.

¿Y nosaltres?

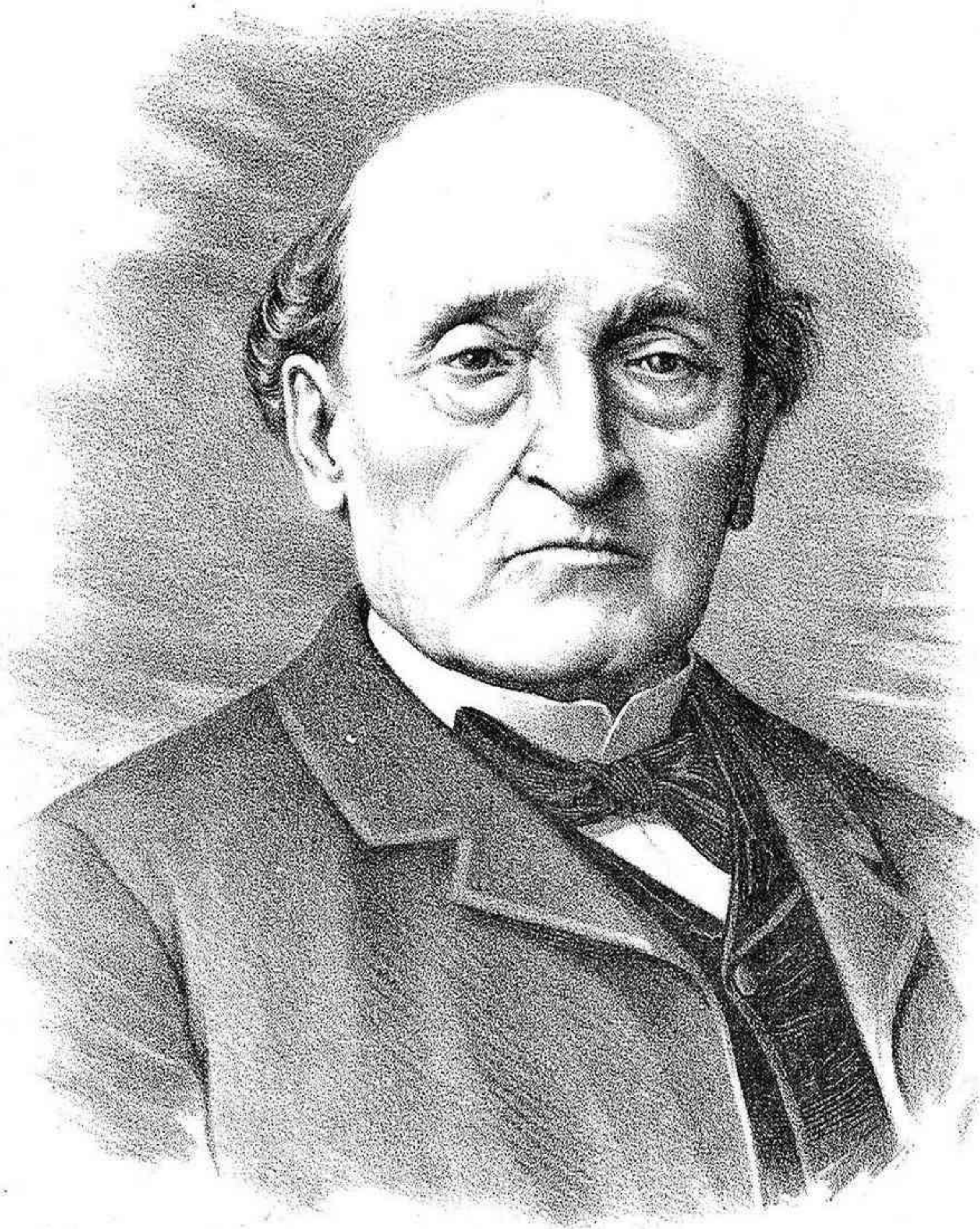
Hem de menester los quartos per altres cosas mes útils.

¿Verdà, ostedes?

LA TOMASA.

GALERIA DE CELEBRITATS

José Valero

D. JOSEPH VALERO

De los anys la batsagada
aguanta ab forsa assombrosa,
y es que la Parca no gosa
destruhir vida tan prehuada.
Al mirar sa noble testa,
la pensa ab dol imagina
qu' es la venerable ruina
que dels grans actors nos resta.

Já tenim un altre *màrtir en capella*.

Després de la coronació de 'n Zorrilla y la ridícula paròdia de la tributada á en Valero, sembla qu' han agafat celos la gent de Badajóz y tractan de fer pagar lo pato á la célebre poetisa donya Carolina Coronado y Romero.

Poetas esteu de festa
prepareu la vostra testa,
coronarvos desitjém.
Veyam are aquí li toca
á ser rey... s' enten de boca
de lo demás no 'n parlém.

Per las altas esferas se parla de la sortida del Comte de Morphy de la secretaría que desempenya y de la jubilació del altre Comte Sr. Sepúlveda.

Lo Duch de Sexto podrá dir:

—Ya somos tres! treeees!! treeeeeees!!!

Segons lo cartell del Certámen que farán á sant Gervasi, (com si diguessen al cel-obert de casa,) en catalá sols podrán escriurers versos; la prosa 'n queda del tot desterrada.

Y preguntem ab tan plausible motiu y regositj de las lletres catalánas, ¿si 'ls hi te de venir la gloria per aquella banda, los Srs. catalanistas del jurat, ja sabrán coneixer lo mérit de la llengua que tan abominan?

Més que de catalanistas
formaría jo 'l jurat
d' aqueix catalá Certámen,
al cos de municipals.

Lo ser testa coronada es una delicia:

Lo viatge del Czar de Rusia á la Capital de Alemania que tindrà lloch lo 24 del próxim Agost, ja ocasiona un trasbals, de deu mil nihilistas.

Gran nombre de individuos de la policia acompanyará al emperador dels gelats, pus se tem algun atentát.

Ja 's vigilan algunas personas sospitosas y s' han fet varias presons.

Y aquesta afició de governar!.....

Si bé se ahont te las *patillas* l' Ajuntament de Barcelona, no atíno ahont té lo cap ni en que pensa. No valdria més, que per compte de fer viatjes á la vila del os y 'l *madronyo* que res de bó reportan, donés un repís á la antiga plassa de Jerusalem, que sembla purament la Ciutat de palla que en temps de la epidemia se construí á la falda de Montjuich?

Un día de la setmana passada se varen cremar unas quantas barracas, donant un serio trastorn als habitants de las vehinas casas, los quals ja comensavan á desocupar las habitacions, efecte del temor degut.

Válgam Deu y Sant Nen y Sant Non, atvocats de *pebrots y tomáquets*, que molts ne mereixen pel.... cap certs concejals que coneixo.

¡Fará la ciutat de palla!
Vinga un mercat, mans á l' obra,
pero res, en Taulet cobra
y calla.

Lo sultán ha enviat una nota á las potencias dihent que en cas de guerra, ell se mantindria neutral.

Es clar, home, deixi qu' es matin y estiguis en el serrallo ab la seva colla de sócias.

Jo m' hi pogués barrejar.....

Dihuen que 'n Bismarck está molt malalt y que se tem un fatal desenllás.

Las Bolsas de tot lo mon, á la sola noticia, ja han fet tendencias de baixa.

Hi ha sers qu' hasta quan se moren son una desgracia per la humanitat.

Per xo, bon vent!

Veus aquí alguns datos estadístichs de lo establiment Krupp, lo célebre fabricant de canons.

En l' any 1843 tenia 9 treballadors; en el de 1848, 74; en lo mes de Juliol de 1888, 20,960 de 'ls quals 13,626 estavan en Essen (Alemania) y contant las familias de dits operaris, de las que mantenia una població de 73,769 ánimas, de las que 24.195 d' ellas vivian en casas que 'ls dona l' establiment.

Hi ha en Essen 1.195 forns de varis modelos, 286 calderas, 92 martinets de vapor d' una forsa de 100 à 50,000 kilógrams, 370 máquinas ab un total de forsa de 27.000 caballs, 1.724 diferents aparatos y 361 grúas.

Se gastan 2,735 toneladas de carbó de cok diariament y 4 alts forns produheixen 600 toneladas de ferro per día.

¡Tot aixó, per destruí
á la rassa humana 's fá!
¿Quín día 's treballará
per poguerla redimí?

S' ha declarat el *millevv* en las terras d' Aragó y se considera perduda tota la cullita del any.

La Justicia exclama: ¿Qué fan los ingenyars?

—¿Qu' han de fer?..... Injinyarse.

S' assegura que 'n Varela posseheix tres milions de capital, havent pagat al seu atvocat 20.000 duros y al procurador 2,000, per los drets respectius de la brillant defensa que l' hi han fet ab la causa célebre..

Además, ha deixat una fianza de 10.000 duros (no 's creguin céntims) pera responre de las eventualitats del recurs de casació.

Se 'm permet fer comentaris?

No que 'ls pagaria cars,
á n' als homes milionaris
tením que aixecals altars;
ni que fossin presidaris.

Per olvit várem deixar de consignar que á mes de los dos autors Srs. Bordas y Ferrer y Codina, també 's presentá en lo escenari de Reus al final de la representació de *Mar y Cel* per la Companyia Catalana, lo llorejat poeta D. Àngel Guimerá.

Passat de l' haver sigut dedicat *Lo senyor Matxaca* á don Manel Henrich, no 's te noticia de cap més desgracia en tota la Península.

* * *

Havém tingut lo gust de veurer la colecció de cromos que en forma de cartas de joch acaba de publicar lo ilustrat profesor públich de la vila de Palamós, D. Jaume Margarit, las quals constituheixen un verdader juguet instructiu. Conténen una infinitat de figuras en colors, acompanyadas de sos noms respectius y per medi d' ellas s' estableix pera las criaturas un agradable y ben combinat sistema de lectura.

Nostres elogis al Sr. Margarit per son útil invent, que está al alcans de totas las fortunas; puig se ven al ínfim preu de quatre rals en casa del autor y en lo establiment del Sr Bastinos, en Barcelona.

FANTASIE

E.F.E.G.S.

¡L' amor, dolse fantasie,
divine emancipació,
cors ab fletxes.... ¡bah! avuy die
aço es une tonterie
dels poetes de l' antigó.

LA TOMASA
LOS TENORIOS

Quant al estiu vá á Caldétas
fa troná y ploure, en vritat,
y es lo *zenyolet* mimat
de totas las *zenyoletaz*.

Aquet, al Pasreig de Gracia
la seva *idem* sab lluhir,
y ab son ayre sembla dir:
—¡So 'l rey de l' aristocracia!—

Redactor d' una Revista
que de las modas s' ocupa,
sols se tracta ab la gent d' upa....
dich, festeija una modista.

Viatje filosófic-humorístich AL INTERIOR DEL CRÁNEO HUMÁ

SORTIDA

Lo rápit *pensament* locomotora
qu' arriba al infinit y ré 'l detura
la senyal ha donat; de marxá es hora!

Entrém en los *vagons* de la *cultura*,
obra 'ls *ulls* del *esprít* ab insistencia,
un *criteri imparcial* en tot procúra.

Si sorprendre 'ls *secrets* de l' *existencia*
es ton desitj, lector, y ab tal viatge
vols adquirir *tresors... d' experiència*.

A voltas será espléndit lo *paissatge*,
llum, armonía y flors veurás tot d' una
rendir al *Sér Suprem* tendre homenatge.

Y tot d' una també tornats en runa
edificis qu' escándol avuy foran
de l' humana *superbia* y la *fortuna*.

Passarás pel *pais* d' aquells que ploran,
d' aquells que las cadenas d' *amor* lliman,
d' aquells que 'l *sér* aymat tétrichs *anyoran*.

Coneixerás los *sers* que l' *or* estiman
més que la vida encar, puig ab recansa

lo més *indispensable* li escatiman.

Entrarás pels *jardins* de l' *esperansa*
ahont los arbres son *arpas* sonoras;
ahont la remor de l' *aura* jamay cansa.

Es molt fácil que trobis *escabrosas*
cimas pel teu camí, *gorchs insondables*,
fèlits llachs y *tenebras espantosas*.

En la terra dels *vils*, dels *miserables*,
ni *flors* s' arrelan, ni l' *aucell* hi canta,
son del *crim* los senders intransitables.

Mes aqueixa *negror* que á molts espanta
no t' ha d' espantá á tú, qu' *una divina*
forsa d' *investigar* t' empeny y aguanta.

No t' detinga la por, au! *vina, vina*,
¿no has sentit lo *xiulet*? ¿veus la *fumera*?
¿com vola 'l *pensament* que 'ns *illumina*!

Tant punt d' haver sortit, ja la primera
estació havém trovat sense pensarho!
¿No t' creyas que 's *viatjés* de tal manera?

¡Apa! baixa del *cotxe*, romancero,
qu' á servirte de guía ja 'm preparo,
¿me preguntas ahont som? vas á saberho.
¿Nos trovém al *cervell* d' un home avaro!

JOSEPH M.ª CODOLOSA.

(Seguirá.)

FALLO D' UN PLET

(SUCCEHIT.)

No se en quina Capital
regnant Felip lo *prudént*,
hi había un pobre convent
aprop d' una Catedral.

Tan bell punt l' auba apuntava
dels frares lo campaner
no tenint res mes que fer
las campanas repicava.

Ab lo seu da-lin da-lon,
lo dols somni interrompia,
dels canonjes que hi havia
en la Catedral d' enfront.

Fins qu' un dia ja cansats,
varen enviá un *esprés*
á los frares matines,
los canonjes desvetllats;

dihent que may s' atrevisin
per mes que 'n tinguessin ganas
á repicar las campanas
avans que 'l seu *loch* sentissin.

Pero 'ls frares no obehint,
mes seguiren repicant
y als canonjes desvetllant
ab lo seu, da-lon da-lin.

Sent inútils los afanys
y reclamacions de dret,
entaulá 'l *cabildo* un *plet*
que durá moltissims anys.

Fins qu' n sabi Cardenal,
jutje del plet consecuent,
sense ferir al Convent
ni ofendre á la Catedral;

fallá evitant mes fatich,
que 'i que mes matineigés
lo privilegi tingués
de donar lo primer *pich*.

PAU DE LA LAYA.

PALAMÓS

Es la vila mes bufona
de la costa de llevant,
Lo lleveitg frescor li dona,
y á sos peus gemega l' òna
dolsas trobas mormolant.

Com un vol de gallinetas
van lliscant de 'n llá per 'sí,
gússis, llánxas y barquetas
tripuladas per ninetas
ab caras de serafí.

Y quan lo *Sol* ja s' inclina,
damunt Calonge voltant
la seva llum diamantina,
y son las sombras turbant
de la Torre Valentina,

Ab cantinelas d' amor
van bogant las bellas nenas
á buscar son aymador,
que s' espera en las arenas
ròssas com polsina d' or,

Y pels carrers va lliscant
l' oronel ab sa volada,
que de prompte 'l vol alssant,
en son niu entra un instant
de sòta la balconada.

Al lluny las brisas lleugeras
refrescan paisatjes bells
fets, ab flors de mil maneras,
tot jugant ab los ramells
de las alsinas sureras.

Y á dolls la dolsa poesia
va vessant de tot arreu,
puig es lo poble hont hi nía
del benestar l' armonia
ab una ditxa sens preu.

SERRALLONGA.

¡MIRA...!

Si casarte has proposat,
—encar que no soch gens vell—
un consell sobres ta pell
vull dart; puig sent casat
si t' trovessis may cansat
de viure ab la dona, amich
no t' queixis puig ja t' ho dich
perque, no trobis estrany,
trovarte dins d' un parany
privat de tot, com jo estich.

Si ta muller te fá festas
y t' diu qu' ets maco y bufó
creume á mi; t' ha de fer por
las donas, noy... ¿son molt llestas!
y si per pega, es d' aquestas
que quan surts de casa t' diu
torna aviat.... crého! fé's l' ull viu!
perque, aixó.... ¿sabs que vol dir?
vina tart, que vull sortir,
y quant ets fora, se 'n riu.

Y si es maca, y presumida,
y 's pinta y vá perfumada;
com no es propi de casada,
l' has de fer posar á mida;
ó sinó, en tota sa vida,
no t' ferá pas, rés de bó,
puig trovará qu' es millor,
(puant hi estiga acostumada,) anar ben engalanada
y t' pot fer dur.... ¿que sé jo!

Mes si trobas una dona
que t' estimi y es formal
(encar que no es general;
y entre mil n' hi ha una de bona)
t' pots cenyir la corona
del matrimoni esperat,
y pots estar descansat
si tens una bona sort
puig no té tant valor l' or
com lo pler del bon casat.

RAMON BERTRAN.

EPIGRAMAS

—¿Es vritat senyo Magí que 'l castellá Salvadó es sort?

—Ca home; si ahí ell mateix va dirme á mí que sentia... la caló.

Deya un dia un confessór á una nineta ignoscenta: «Lo pecat mes gros que 'tten- descubreixtel sense por.» (ta

La nena roja 's torná y va contestarli:—Pare, si 'l pecat li ensenyo are Deu potsé 'm castigará.

J. STARAMSA.

Feyan una llista un dia, cinch familias per ná al riu; y va preguntá en Feliu si hi anava la Maria.

Llavors va dirshi en Volart: com al cotxe no hi cabém diu qu' ab ella no hi contém, que per xo anirá de part.

D. BARTRINA.

Blays'alaba de está al frente d' una casa de comers, y es cert puig está al devant de can Girona mateix.

P. C. C.

Telégramas

Valencia 30, 8, matí.—Aixó es un escorxadór; lo tiro y la punyalada seca están á la ordre del dia. Sembla qu' estiguém á Valencia.

DEVEGADES.

Valencia 30, 9 idem.—Lo riu que passa per aquí no es l' Ebro com vaig dirloshi la setmana passada, sino 'l Túria.

L' Ebro passa per Saragossa.

DEVEGADES.

Valencia 30, 10, matí.—M' han dat recados per l' Andreu tres xicotas que cada vespre las segueixo.

DEVEGADES.

París 31, 4, matí.—He pujat á dalt de tot de la Torre Eiffel. Se bellugava.

Recados á n' en Miró y demés companys.

ESCORXA RUCHS.

SECCIO D' ESPECTACLES

TEATRO PUBLICIDAD.—Lo modelo de sintáxis y prosodia estrenat lo 25 del passat, festivitad de San Jaume.

Crímenes en Valencia

Se donará un dinar á Miramar, pagant los altres, al que demostrí que pot escriurers rés pitjó.

Finalisarà la funció ab la lectura de la portada del nou drama recomenat pels amichs y casi tant bo com lo celebrat *¿Parricida?*

A las 4.

Hi haurá refresch.

CIRCO EQUESTRE.—*Spanih-Bank*. Gran funció de prestidigitació y escamoteig per Mr. Faig-Lo-Paquet.

Aquet célebre artista presentará monedas d' or, plata y bitllets, que podran reconeixer los concurrents; ho ficará tot dintre una caixa y als dos minuts de tancada y tocantla no mes ab la punta de una vareta, la tornará á obrir, y no mes s' hi trovarán los bitllets, que los regalará á tothom.

Sé deixará *escrofullar* y l' or y la plata ja estará en los *Bescambis* de las patrias de Nelson y de 'n Boulanger.

Fará molt bonich.

NOTICIAS MARITIMAS

Ha sortit pera la mar lo vapor *Conde de Viana*: ab instalacions de sal y carbó de cock.

Pêr si s' acaban las provissions, s' *echará mano* de las instalacions de sustancias alimenticias.

Lo comte ha desembarcat á Cádiz, per que creu que farà lo viatge á América per terra. S' han suprimit los salaris á la tripulació.

Pera Sabadell, Tarrasa y altres punts surtirá lo vapor *Teatro Catalunya* capitá Vico, ab cargament escullit.

Ha tirat á mar lo *¿Parricida?* y un altre drama qu' havia d' estrenar. Se creu que ni ab aquesta neteja puga vendrer bé las pacotillas.

Consignataris—Miramar, Befteack y C.^a No 's coronará més á n' en Valero.

Lo monitor d' espolón *Empréstit Municipal* capitá, Ali-Oli, se fará prompte á la mar. S' avisa á tots los bastiments qu' evitin lo seu contacto si no vólen anar á pico.

Per poderlo coneixer de lluny; s' avisa que en la bandera de matrícula, hi porta una cullera y forquilla en creu.

AVIS IMPORTANT

Als coleccionistas de la *Galeria de Celebritats* de **La Tomasa**

Desde avuy se podrán tenir retratos solts dels artistas junt ab sos interessants autógrafos, que ab tanta aceptació s' han vingut editant, en eix periódich.

Dits retratos s' han imprés en magnífich paper, per poguerse fer un album artístich, y apesar dels notables sacrificis que reporta un tiratge especial, son preu será 'l de 10 cèntims cada un.

Fins avuy van publicats los següents personatjes:

F. Soler (Pitarra).—V. Vallmitjana.—R. Bolu mar.—A. Vico.—A. Soler Di-Franco.—A. Carmo na (Gordito).—F. Masriera.—R. Chapi.—M. Bo relli.—R. Calvo.—M. Gonzalez.—M. Ramos Ca rrion.—J. Zorrilla.—F. Perez Cabrero.—E. Ma rio.—Ll. Calderon.—R. Rossell.—D. Gimenez. J. Echegaray.—J. Masriera.—J. Valero.

Al mateix temps debèm notificar que se han reimprés tots los nú meros del periódich que s' havian agotat, per lo que ja podrém se vir coleccions completas, aixis com números solts alpreu ordinari d 10 cèntims.

CORRESPONDENCIA

Ll. Salvador; Serveixis passar per la Redacció. — P. C. C. Vila franca, ¿Vaja está content? D' avuy endavant sino envia per cor reu no admeterém rés. No sigui tan guasón! Pensi que l' Arderius fá anys que 's morí y no deixá successor.

Quimet Vinyas, Rebut import suscripció de Juny y Juliol. — Joa quim Soler, Borjas; Rebut id., id. Juliol y Agost — P. Lladó, Tor roella de Montgri; Van los 3 números y 1 quadern. Poesia de la Ter ra n.º 1, 2 y 3. — Juliá Curnadó; Tarragona. Servits los 20 retra tos. — A. Subirá; Palamós. Servida la colecció de 35 números y la última que demana, de 48. — J. Galcerán, Esparraguera. Rebut lo import, saldat h sta Juliol inclusiu.

L' ecés d' original 'ns ha privat de fer correspondencia per es pay de molts setmanas, pero mirarem desde lo próxim número de deixá un petit espay y semanalment contestarem á tothom.

A LA LLISSO

Lo papá.—¿Ja aprén la noya?
 Lo mestre.—¡Oh, superior...
 Ella.—Si, lo que m' ensenya
 es tocá..... 'l teclat d' amor.

A. Cardener xj

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADAS

I

Ma primera animal es,
 una lletra la segona,
 objecte de medir la hu-tres
 y mon total veurás qu' es
 un carrer de Barcelona.

K. NALEJAS.

II

L' hu-dos de casa l' Arbós
 qu' en la plassa ven total,
 digué que va comprá un gos
 que li costá un dineral;
 y are diu que li han pres
 y que á n' ell molt greu li sab
 perque era un gos dels hu-tres
 y se 'n feu mol hu girat.

FANDILLETA Y C.ª

ANAGRAMA

Just: ara que fa total
 escalfa la toi aquí,
 perque ab aquet fogueram
 nos acabém de rosti.

S. FONT.

ENDEVINALIA

En té Tarrassa, LA TOMASA,
 Tarragona, Olot y 'l Clot,
 si endevinarho no pot
 lector, ja ho veu li dich massa.

K. NOVAS.

PROBLEMA

Descompondre 'l número 108 en qua-
 tre cantitats que sumadas, restadas,
 multiplicadas y divididas per un ma-
 teix número, dongan resultats iguals.

V. MATA LA C.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Ciutat del Ampurdá.
- 1 2 3 4 5 6 7—Arbre.
- 8 2 6 7 6 5—Idem.
- 6 2 5 6 1—Conducto d' aygua.
- 1 2 3 7—Fruyta.
- 7 8 7—Animal.
- 6 5—Nota musical.
- 8 2—Id. id.
- 3 2 4—A Barcelona ni ha.
- 1 4 7 8—Animal.
- 8 2 6 2 8—A las iglesias ni ha.
- 8 7 6 7 6 5—Ofici.
- 8 7 3 6 5 6 7—Poble.
- 3 7 6 6 4 1 5 6—Arbre.

QUATRE BURÓTS.

GEROGLÍFICH

X
 K 1888
 IIK
 1889
 A

CHENEMOD.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada-tarjeta.—Ca-si-mi-ro.
 Xarada-perdua.—Hos-pi-tal.
 Anagrama.—Ma. Am.
 Trenca caps.—Don Juan Tenorio.
 Geroglifich.—Per pesetas un marqués.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU IL-LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre. . . . . 1'50 ptas.
 Cuba y Puerto Rico id. . . . . 2 "
 Extranjer id. . . . . 2'50 "

NOTA.—Tota reclamació podrà diri-
 girse á la Administració y Redacció del
 periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56,
 LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.